

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

3. Analogia inter Solem & Principem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

II. (i) Jam quod idem sit in Parnasso Musarum Præses, & in cælo Rex Planetarum, scilicet Sol, liquidi *Fons* luminis, *Lux* publica mundi, *Oculus*, *Mens*, ut eum Tullius appellat pulcherrimâ analogiâ, ad virtutis ac Sapientiæ studium transfertur. Plinius de Sole, lib. 2. c. 6. ita scribit: Septem siderum, quæ ab incessu vocamus *Errantia*, cum errent nulla minùs illis, Medius Sol fertur amplissima potestate ac vi: nec temporum modò terrarumque, sed siderum etiam ipsorum, cœlique rector. Hunc Mundi esse totius animam ac mentem, hunc principale naturæ regimen ac numen credere decet, opera ejus æstimantes. Hic lucem rebus ministrat, aufertque tenebras: hic reliqua sidera occultat: hic vices temporum, annumque semper renascentem ex usu naturæ temperat: cœli tristitiam discutit, atque etiam humani nubila animi serenat: hic suum lumen cæteris quoque sideribus scenerat, præclarus, eximius, omnia intuens, & omnia etiam exaudiens. Hactenus Plinius. Ejusdem Solis seu Phœbi laudator est Benedictus Pererius in cantic. trium pueror. Omnis quidem, ait, mundi hujus structura cunctis numeris absoluta, tanquam ad regulam facta, & ad lineam respondens, cogit sui spectatores & contemplatores, Deum opificem omnium agnoscere ac venerari. Sed nihil est omnium, quæ aspectu sentiuntur, præclarior, admirabilior, & divinæ potestatis ac magnificentiæ illustrius monumentum, quàm Sol, dux & moderator cunctorum siderum, omniumque caducarum rerum procreator & conservator. Nihil enim est eo vel aspectu pulchrior, vel efficacitate potentius, vel usu & utilitate copiosius. Hic namque tenebras fugat, rerum colores vel facit, vel ostendit, cuncta exhilarat, omnium animantium oculos atque animos insatiabili voluptate complet, & mundo salutarem, maximèque vitalem, ac cunctas augentem naturas, nutricantem, sensuque afficientem calorem largitur. Hæc ille. Meritò Ecclesiasticus c. 43. Solem vocat *vas admirabile*, *opus Excelsi*. Quia Deum non tantum clarè repræsentat, sed divinitatis ejus thesauros in omnia creata liberaliter effundit & dispergit. Nos pro ratione propositi nostri Phœbum primò ad laudabilem Principem, tum ad Sapientiam seu virum sapientem applicabimus.

III. (k) Ad laudes Principis quod attinet, i. Meritò Soli comparatur. Primus Persarum Rex dictus est Cyrus, id est, Sol. Sicut enim Sol oriens in suo quasi curru & solio gloriosè residens, fugat tenebras, feras, fures, homicidas, adulteros, alioque scelestos, lucifugas & tenebriones; sic rex justitiæ ac sapientiæ præditus, providentiâ suâ, ac

A a a a z

quasi

(i) *Encomium Solis.* (k) *Analogia inter Solem & Principem.*

quasi solari intuitu dissipat scelerum umbras & caligines. Atque ut Sol in ortu suo benignis omnia recreat radiis; ita in hilaritate vultus regis vita est. Prov. 16. Imperantis enim clementia, jucunditatem & amorem subditis tanquam vitam inspirat. 2. Sicut Sol (quod Epictetus monet) preces & blandimenta non exspectat, ut oriatur, sed sponte surgit, atque ab omnibus salutatur; sic beneficentia Principis nec plausus exspectat, nec laudes; sed ultrò sese in alios effundit. Vitalem Solis fecundumque influxum animantes, plantæ, lapides ac metalla sentiunt: Pari ratione Principis munificentia in omnis generis ac conditionis homines dividitur ac effunditur. Artaxerxes Persarum rex, ab altera manu longiore dictus, *Longimanus*, cum idcirco quasi monstruosus ridetur, respondit, se ad dandum *longimanum*: ad accipiendum altera manu *breviorem* esse. Plut. in apophth. 3. Sicut Sol obit & lustrat omnes ac singulas terræ regiones, eas illustrando, calefaciendo, fecundando; ita princeps provincias obit regni, suæque præsentia subjectorum difficultates ac *gravamina* audit, examinat, levat. 4. Sol medius inter planetas, radios quaquaversum ejaculatur: Rex in medio regni, sicut in centro, omnes, quibus jura dat, Zelo justitiæ ac virtutis accendit. 5. Sol oculis sanioribus placidus est & gratus: infirmioribus noxius: Sic vultus Principis bonis est jucundus, malis terribilis. 6. Sol vocatur *Apollo* *ὡς ἀπολύων ἡμᾶς τῶν νόσων*, ut qui morbis nos liberet: Principis pariter est calamitates à subditis avertere, & pestes, quæ Religionem aut Politiam turbare ac corrumpere possent, sanare & exterminare. Atque ut Deus, quod Plutarchus in Moral. ait, in cælo pulcherrimum ac jucundissimum sui simulacrum constituit *Solem*: sic in Republ. Principem, qui prudentiâ, justitiâ, benignitate se erga omnes salutare sidus representet. 7. Sicut Sol est solus in mundo; ita rex solus in regno, Princeps in sua provincia. 8. Ut Sol irrequietus est atque indefessus, à cursu suo nunquam desistens; ita Principem decet in omnes regni curas semper intentum esse, ne quid detrimenti res patriatur publica; vigilet semper & excubet, ne pax turbetur, ne justitia infringatur, ne vexentur boni, grassentur mali. 9. Sol semper est juvenis & imberbi vultu (unde Persæ eum vocabant *negov*, id est adolescentulum) semperque vegetus. Habet tamen quasi tres ætates. Nam primo aspectu, ait Martianus Capella lib. 1. est sicut puer renidens & renitens; in cæssa medio est vir anhelus; in fine apparet senex occidens. Sic Princeps in ipso aditu comitatem præ se ferat, ne adeuntes majestate deterreat; at in tractatione re-

rum

rum juvenile robur promat: denique in consiliis. quid facto opus, senilem ostendat prudentiam 10. Ut solis cursus non recto per cælum meatu fertur, sed obliquo, leni, atque moderato, tamen orbis universi machinam æquali temperie calefacit: Ita Principes & magistratus sese populi nonnunquam studiis, ut ita dicam, obliquis accommodare debent, ut melius sit iis consultum, quos regi par est non summo jure, sed æquitatis temperamento. Ob has & alias à Sole deductas similitudines perfecti refert imaginem Principis Apollo; quæ etiam causa fuit, cur in Josuæ, herois illius fortissimi monumento, Solis esset statua posita; & quasi staret adhuc in mortui cineribus, mutaque loqueretur, Regentesque doceret officium *standi*, id est, *vigilandi*, & *in ipsa quoque morte vivendi*.

IV. (1) Nunc ejusdem Phœbi conditiones in Sapienciam conferemus. 1. Sol unicus est in mundo, quasi lucis arbiter, & monarcha orbis. Unde *Sol* dicitur, eò quòd ex omnibus sideribus sit *solus* (quod diximus) & Rex cæterorum. Unicus in cælo Sol; pauci sapientes in terra. Non nisi septem olim tota Græcia numeravit, cum *stultorum*, Salomone teste, *infinitus sit numerus*. Ecclesiastæ. c. 1. 2. Mirabilis puritas est Solis ac splendor: unde *Secundus* Philosophus interrogatus ab Hadriano Imp. Quid est Sol? respondit: Cæli oculus, splendor sine occasu, diei ornatus, horarum distributor, claritas sine macula. Et S. Ambrosius 4. hexam. c. 1. Sol oculus est mundi, jucunditas diei, pulchritudo cæli, naturæ gratia, præstantia creaturæ. Quid autem clarius est sapienciâ, quid illustrius, quid purius, quæ *in malevolam non introibit animam, nec habitabit in corpore subdito peccatis*. Sap. 1. Est enim hæc *speciosior sole, & super omnem dispositionem stellarum, luci comparata invenitur* prior. Ibid. c. 7. v. 29. 3. Ingens est Solis magnitudo; nam juxta Mathematicos centies sexagies, aut etiam pluries vastitate sua terram superat; altitudine tam sublimis fertur, ut à Tycho Brahe uno milione, trecentis nonaginta sex millibus, & centum leucarum (quarum singulæ horæ spatio conficiendæ) distare à centro terræ dicatur; à superficie verò telluris secundum quosdam distantia ejus continet milliaria Belgica seu leucas nonaginta millia, sexaginta quatuor millia, trecenta, sexaginta unum. Pari ratione vir sapiens longè supra terram, & vulgi sensum eminet. Talis, inquit Seneca sapientis est animus, qualis mundi status super lunam; semper illic serenum est; tenet summam, & ne ulli quidem, nisi sibi innixus. Fortuna premit reliquos, sapiens fortunam. 4. Situs So-

A a a 3

lis

(1) Solis & Sapienciæ comparatio.